

EDUSKUNNAN LIIKENNE-JA VIESTINTÄVALIOKUNTA

Asiantuntijalausunto

Lausunto hallituksen esitykseen HE 17/2013 vp ajoneuvojen katsastus- ja yksittäishyväksyntätehtävien järjestämistä koskevaiksi lainsäädännöksi.

Hallitus on tehnyt eduskunnalle esityksen jolla muutettaisiin ajoneuvojen katsastus- ja yksittäishyväksyntätehtävien järjestämistä koskevaa lainsäädäntöä. Esitys on hyvin samankaltainen kun asiasta vuonna 2010 annettu hallituksen esitys HE 314 / 2010 vp. MKM RY antoi tuolloin lausunnon asiasta ja ne kommentit ovat pääosin edelleen voimassa. Moottoriajoneuvojen Katsastusmiehet ry on valtakunnallinen yhdistys, jonka jäsenet toimivat katsastusyriytysten katsastustoiminnasta vastaavina henkilöinä katsastusasemilla, päällikkö ja esimiestehtävissä. Esitämme päivitettyt näkemykset hallituksen esitykseen.

Esityksen tavoitteena on katsastuksen nykyistä laatua heikentämättä hillitä viime vuosina tapahtunutta katsastushintojen nousua ja tätä kautta alentaa liikenteen kustannuksia. Katsastus toimii Suomessa riippumattomana korjaamotoiminnan laadunvarmistuksena, mikä edistää kansalaisten kuluttajansuojaa ja liikenneturvallisuutta. Esityksen mukaisella korjaamoiden suorittamien korjausten ja katsastuksen näennäisellä erottamisella laadunvarmistus ei enää jatkossa toimi. Toimiminen siten, että korjaamon tai autoliikkeen harjoittama muu ajoneuvoihin liittyvä tekeminen ei vaikuttaisi katsastustoimintaan, on vaikeaa jollei mahdotonta. Liikenneturvallisuuden ohi ajavat tosielämässä helposti sekä yritystä hoitavien että yrityksen omistajien liiketoiminnalliset intressit. Suomen lainsäädäntö ohjaa myös autojen verotusta ja varustelua merkittävästi, näiden asioiden käytönaikainen valvonta ja hallinnointi tulee vaikeutumaan huomattavasti, jos katsastuksia jatkossa tehdään korjaamoissa.

Maissa, joissa korjaamot voivat suorittaa katsastuksia, on luotu erilaisia menettelyjä, joilla katsastuksen laadunvarmistus pyritään saavuttamaan. Yhteinen piirre näissä on se, että valvontaorganisaatio on massiivinen, Hollanti 350 ja Norja 60 henkilöä. Silti ei saavuteta Suomessa nykyisin olevaa ajoneuvokaluston teknistä tasoa, jossa voimme luottaa siihen, että vastaantuleva ajoneuvo ei tule kohdattaessa vastaantulijan kaistalle teknisen vian takia.

Uusi malli vaatii valtiolta valvontaan merkittävästi enemmän resursseja. Esityksessä on pidetty valvonnan ostamista ulkopuoliselta yritykseltä mahdollisena keinona säilyttää laatu nykytasolla.

Valvonnan lisäys tulee nostamaan kustannuksia jotka siirtyvät asiakkaan maksettavaksi ja vaikutus on esityksen tavoitteiden vastainen.

Ehdotettu standardin ISO 9001-mukainen sertifioitu laatu järjestelmävaatimus ei takaa riittävää teknistä tasoa katsastuksille. Määräaikaikatsastuksia tekeville olisi asetettava samat standardin ISO 17020 vaatimukset kun esityksessä on asetettu yksittäishyväksyntöjä tekeville tahoille. Ruotsi päätti säilyttää riippumattomuuden ja lisäksi edellyttää standardia ISO 17020.

Käytäntö on osoittanut myös, että korjaamoiden kautta katsastukseen esitetyistä autoista huomattava osa hylätään määräaikaikatsastuksessa liikenneturvallisuudelle vaarallisen vian takia. Katsastustoiminnan pirstaloiminen ja lisääminen useille pienille toimijoille, joiden päätoimiala on muu kun katsastus, lisää liikenneturvallisuusriskiä.

Suomen ajoneuvokannan katsastusten lopettaminen riippumattomilla katsastusasemilla olisi selkeä heikennys liikenneturvallisuudelle ja puolueettomuudelle.

Katsastajien koulutusvaatimuksia ei pitäisi alentaa. Varsinkin katsastustoiminnasta vastaavan henkilön koulutusvaatimusta olisi sen sijaan nostettava siten, että jatkossa alalle tulevalta edellytettäisiin vähintään ammattikorkeakoulussa suoritettua tekniikan ja liikenteen alan insinöörin tutkintoa (vrt. Saksa). Ajoneuvojen jatkuvasti kehittyessä ja turvalaitteiden lisääntyessä ajoneuvojen kuntoa tarkastavien katsastajien koulutusta alentamalla menemme väärään suuntaan. Lainsäädännön, direktiivien ja viranomaisohjeiden pitkälle ohjaamalla alalla ei voi toimia tarkoituksenmukaisella tavalla ilman riittävää peruskoulutusta.

Katsastusten saatavuus on nykyisin kaikkien katsastuspalveluiden osalta valtakunnallisesti kattava. Toimilupien eriyttäminen tulee heikentämään raskaan kaluston palveluiden saatavuutta. Syrjäseudulle kaavaillut helpotukset katsastustilojen ja laitevaatimusten osalta aiheuttaisivat merkittävän laatutason heikkenemisen, sekä riskin liikenneturvallisuudelle. Lisäksi kansalaisten yhdenvertaisuus vaarantuisi.

Ehdotuksen 23§ antaisi mahdollisuuden tehdä kevyiden ajoneuvojen katsastuksia puutteellisilla toimitiloilla ja ohjata sopimattomat kevyet ajoneuvot raskaan kaluston pisteisiin. Tämä ei toimi käytännössä koska raskaan kaluston toimipisteiltä ei edellytetä kaikkia kevyen kaluston tarkastuslaitteita.

Esityksen tavoitteiden voidaan todeta toteutuneen jo nykyisen lain aikana hyvin, viimeisen neljän vuoden aikana suomeen on tullut n. 100 uutta katsastusasemaa ja 50 uutta yrittäjää, samalla hinnat ovat laskeneet keskimäärin n. 10%.

Nykyinen järjestelmämme on todettu liikenneturvallisuuden osatekijänä toimivan erittäin hyvin. Järjestelmä on myös valmis vastaanottamaan teillämme jatkuvasti kasvavan ajoneuvokannan säilyttäen samalla alhaisena teknisten vikojen aiheuttamat liikenneonnettomuudet teillämme. Järjestelmän muuttaminen tavalla, jonka toteuttaminen luo enemmän uhkia kun parannuksia autoilijoille, eikä edistä liikenneturvallisuutta, on tarpeetonta.

Esitämme edelleen riippumattomuusvaatimuksen ylläpitävää katsastusalan kehittämistä yhdessä alan toimijoiden kanssa, huomioiden EU:n komission 13.7.2012 antaman katsastuslain säädäntöä koskevan esityksen sisältö. Mikäli muutoksia nykyiseen kuitenkin jollakin perusteella tehdään, on voimaantulossa huomioitava usean vuoden siirtymäaika hallitun sopeutumisen varmistamiseksi.

Liikenneturvallisuusterveisin

Moottoriajoneuvojen Katsastusmiehet ry